

Baltijas Semkopis

1879.

Peektais gada=gahjums.

Redaktors Materu Juris.

Rīga, 1879.

Drukats pēc Aleksandra Stahla, Muhku-eelā Nr. 11/13.

Rahditajs.

(Politikas Pārskats un vācības formas ir faktiski numurā).

I. Saimneezibas nodata..

a. Semkopiba undahrskopiba.

1) Muhsu grunteekeem	
2) Mehslu apkopschana stali, laidarā un iš laufa	
3) Mehslu aprehkinaschana pehz tam, zif seena un streiju	
4) Koku zirfchanas laits	
5) Kā koki no fala issfargajani	
6) Labibā atrodami baribas weeli	
7) Aufstums un fiftums lopu stalds	
8) Par manahm 1876. gadā iš Berlīnes dabutahm lauku un dahršu fehklahm	
9) Wehl kas par 1876. g. iš Berlīnes dabutahm fehklahm	
10) Kā lezekli eetaifami	
11) Par fehklas dihgšcham	
12) Lopu smaguma aprehkinaschana	
13) Kahds wahrds par dſili arſhamu	
14) Plawu ezeschana pawaſari	
15) Zdihguschi fehklas kartupeli	
16) Stahdu apaugloſchanahs	
17) Par stata mehſleem	
18) Kā jaiffargajahs no draudoschas nelaimes, kas zaur kartupeliukaini wareni usbrukt	
19) Plawu pahrlaboschana un kopſchana	90,
20) Alužu fehſchana ſmilts ſemē	
21) Semes-ahbols (Helianthus tuberosus)	
22) Linupostitajs (Plussia gamma)	
23) Sirni	
24) Kad seena plauſchana ja-eefahl	
25) Maiſijuma mehſli jeb kompoſts	
26) Par ſkunſtigeem jeb pehfkameem mehſleemi	
27) Sarkanais ahbolsch (Trifolium pratense)	177,
28) Jauna plaujama maſchine	
29) Seena plauſchana	
30) Bruhnſeena ſagatawoſchana	
31) Kā labakas weelas mehſlōs no iſgaroſchanas paſargajamas	
32) Par auglu koku mehſloſchanu	
33) Lauka ſimenes	
34) Maſchinu leetaschana ſaimneeziā	232,
35) Wirza jeb ſtalu ſtrutas	
36) Par labibas plauſchana	
37) Baſtarda jeb Sweedru ahbolsch (Tryfolium hybridum)	
38) Valtais jeb Holandeefchu ahbolsch (Tryfolium repens)	
39) Škunſtigo mehſlu analiſe	256,
40) Kā wezi auglukofi apkopjami	
41) Par kveechu ezeschana pawaſari	
42) Par plawu mehſloſchanu	
43) Muhsu ſaimneezehm	288,
44) Par ſkunſtigo mehſlu kontroli	
45) Par maſchinu leetaschana ſaimneeziā	
46) Zif dſili mehſli eearani	
47) Ēhku apſtahdischana ar augſteem kokeem un koku ſtahdischana zelinalās	
48) Sirgu- un aitu-mehſlu pelefchana	
49) Waj ir derigaki jauno ahbolini rudenī noganit jeb noplaut	
50) Par mehſlu pawairoſchanu	
51) Kā kožini ſtahdamī, tam ſmalkas ſaknites nopoſtitas	
52) Šomkopibas padomi	
53) Beſu iſleetaschana preeſch lopu baribas	
54) Kanepu ſpati	
55) I. Par ſemkopibas ſtatiku	
II. Par ſemes ſpehku pa-augſtimaschanos un maſimashanos	

	Lapas puse.
56) Kā jurginu puku ūknes seemā usglabajamas	322
57) Rījas un peedarbi	264
58) Kā laba sehlas-labiba eegahdajama	385
59) Jauna eevehbrojama maschine	402
60) Semkopibas maschinu ic. leetā Nr. 52.	

b. *Loplopiba*

1) Kä jami siweni usaudsinajami bes mahtes peena	10
2) Kä zuhkas kopjamas	84
3) Kä baroklu zukahm ehftgribu war isturet	84
4) Par wehdera usbungaschanos jeb peepuhfchanos pee leel-lopeem	121
5) Kä firgi no filu-graufchanas atradinami	130
6) Sofs	128
7) Bret sunu-waj kaku-kaschki	281
8) Nefkahdigis un lehls utu issklaufchanas lihdseilis	281
9) Muhsu masgruntneeku lopkopschana un kawekti, kas tai zela	282
10) Dsehreens preefsch firgeem	299
11) Sirgu frehpes	299
12) Par teli uskopfchanu	313
13) Daschadas leetas lopu mahgå	322
14) Kä mahju-lopu wezums pasihstamis I. un II. . . .	353
15) Druskas par kumelu kopfchanu	369
16) Kahdi teli preefsch audsinaschanas paturami	379
17) Bret koliku	225

II. Mahjsaimneeziba. (Wahrpas).

1) Moderncezibas rihti	9
2) Par gowju flaukschanu	10
3) Peepolejuschas un netihras muzas	25
4) Galas, tauku, laulu un zitu lopu datu fivars	42
5) Sweestu wainas un kā tahs nowehrfchamas	48
6) Par malkas truhzibū	73
7) Par galas schahweschamu un usglabafchamu	121
8) Veriniaschanas nofazijumi	160
9) Sivis ar nelabu garšchu	221
10) Pret miltu ūamaitaschanos karstā laikā	225
11) Preelfsch schujamahm maschinehm fmehre	225
12) Par weschas eestehrkelefchamu un pletefchamu	257
13) Kā ar petroleum lampahm ja-apeetahs	281
14) Aušu milti	281
15) Kā fleekas is pukupodeem isnihzinamas	281
16) Pret lapu utihm	281
17) Pamahzischana, kā jadara ar peenu, no kura sweestu sagatawo	298
18) Jauna un fasseedejuštī maife	304
19) Kā flapjas pagraba ūeninas war faufas pataišt	306
20) Weschas silinums	307
21) Lihrits petroleum	307
22) Waj gowis buhtu diwi jeb trihs reislas par deenu flauzamas?	321
23) Kahdi traufki preelfsch peena raudsefchanas ifleetajami, waj dsiti jeb lesni	322
24) Salmu un ūemes pakaiſas stalobs	345
25) Kā nemeerigus ūirgus war apkalt	345
26) Kā war olas ilgu laiku usglabat	346
27) Peena iswehdiniaschana un atdissiniaschana	370
28) Kā maschinu ūiknas no issteepfchanaħs un faraufchanaħs issargajamas	370
29) Weschas ūeipju uhdens preelfsch anglu-kotu ic. meħſlofchanas	370
30) Matu iskarifchanas eemesli un pleku isnemfchanas lihdselki	370
31) Melnas ūistas ir labas dehjejas	380

Lapas puse.	Lapas puse.
32) Ar petroleumu notaifitas rokas un kā tāhs war notihrit.	380
33) Kā azis eebiruſchi gruſchi iſhemami.	380
34) Sākau-augļu mehrzeſchana kūnā	386
35) Līhdessellis pret ragu-lopu plaufchu-fehrgu	403
36) Kā ūkurķas un peles war iſniņzīnat	403
37) Ne-eenahkuſches un famaitati ūkā augļi	403
38) Līhdessellis pret ūmes bluſahm	403
 III. Vahrspreedumi un apraksti.	
1) Jaunu gadu ūkot	1
2) Prāhts un ūrds	4, 10,
3) Zeen. Ulmane ūgam	6
4) Saweem zeen. ūfītajeem	17
5) Ūfīwaineeschu ūetā	25
6) Niuaſou'as ūala	26
7) Ūapebz ratu preekschreitēus ūaſa mājatus	31
8) Wez-Sahte	33
9) Kāhds wahrds par ūusikas mājibū Wālkas pag. ūkolotaju ūinari	35
10) Frānzijas republikas jaunais preſidents	36
11) Bīhnīſch par dīſhwibū (Kampf ums Dasein)	43, 51,
12) Tautas ūeedris literatūras ūetā	45
13) Ūisaugstakais manifestis par wiſgaligu meeranoflehgšchanu ar Turziju	49
14) Ahdaschneku ūetā	54
15) Meera lihgumis ūarp ūkreivju un Turziju	60
16) Muhfu lihgumis (Krogsemju Mitus)	66
17) Efekutiwas komitejas ūpreedumi par manuskriptiem, kas "Balt. Semk." eefuhtiti ūeesolito goda-algu deht	73
18) Mehriſ	75
19) I. Nosazījumi, kā jaiffargajahs no ūehrgahm un ūipgahm ūimibahm	81
II. Preekschraſti ūieestu preekschnekeem un pag. ūaldehm, kā no mehra jaſargajahs	82
20) Bulgaru-walſis pamata ūitumi	84
21) Zeeniteem ūfītajeem par ūnu	89
22) Atbilde Dauge ūungam	92
23) Grieķu un Latweeschu mitologija	98
24) Ūisjaunakā ūinas un telegrami par ūchanšchanu us ūeifara Majesteti	105
25) Pagasta-ſkrihweris un pag. ūeesas ſkrihweris	106
26) Ņoknes ūeeddataju ūeindr. ūesmitie gada ūhefti	107
27) Štrahdneku ūautajeens. Preeſhmeju ūeds ūeifīmēju ūam "Štrahdn. jaut."	115, 122, 131, 182,
28) Attentats pret Deewa Swaidito	115
29) "Rīgasche Zeitung"	117
30) Jauni ūugoschanas nosazījumi	117
31) Kurs. bīſch. ūeindr. par ūnu	120
32) Atkal jau "Rīgasche Zeitung"	124
33) Anas ūuischās pag. ūaldei, ūintaja ūahrda ūiboschanas deht	128
34) Muhfu laukſkolas kā ūenkopibas ūeizinatajas (Peeſhmeju ūee augſchēja art.)	129
35) Tagadejā un ūahloschā ūalwas-nauda	136
36) Mahutīžiba	139
37) Kāhds ūezaiku ūpreedums	141
38) Kāhds wahrds par preekschlikumieem, kā Baltijas gubernu ūachvaldibas ūamati ūahrlabojami	145
39) Kāhds wahrds par ūheftdeenas ūkolahm	147
40) "Rīgas ūapa" ūreformas ūetā	158
41) "Rīgas ūapa" pret "Balt. Semkopi"	172
42) Ari kāhds "wehſtūrigo ūamatu" muhrneekelis	174
43) Walſis-noseeſneeka ūolowjewa ūeesa ūahm ūch. g. 25. maijā	178, 187, 195, 202,
44) Waimanaš atſlān no ūishes par pilſehtu un ūemi ūidsemeſ ūraudschu ūonventu deht	181
45) Ūiaižinaſchanas us ūeedalischanas ūee II. wiſpahrigem Latv. ūeedaschanas-ſwehtkeem Rīga, 1880 g.	185
46) Muhfu Luteru ūagaſtu- un ūraudsches ūkolotaju ūonferenzes	194
47) Par ūaſchreklami ūunstigo mehſlu andeļe	201
48) Weh ūahds wahrds par ūaſchreklami	225
49) Preekschlikumi, kā muhfu pag. ūitumi buhtu ūahrtaiſamī	202, 213, 274
50) "Latweeschu ūishes" ūela-juhtis	218
51) Rīgas Latweeschu ūeindr. ūitumi	220
52) Par meera-teesu ūeweschana Baltijas gubernās	226
53) Rīgas aprinka III. ūkolotaju ūapulze Turaida	242, 249
54) Drūſkas par ūidsemeſ	255
55) Kāhds ūumfibas atvois ūurſeme	251
56) Ūeformas ūraugi ūidsemeſ	253, 258
57) Ūeaiſmirsteles "Latv. ūishes" ūezmaitas ūainagā	259
58) Par Elejas ūatumu ūheftkeem	262
59) Ūafinoju ūs no ūelgawas 30. augusta ūheftu-ſomitejs	263
60) Ūehtstules iſ ūejeenās	296, 317
61) Par Latweeschu ūuebrauzeem ūibirija	270
62) Kā ūee ūums wehl 1879. g. Latweeschus ūeeni	275
63) Ūeaiſmirstelite	276, 281
64) "Latv. ūishes" ūomas par ūachvaldibas ūeformam	279
65) Ūurſemes ūribhestibas ūhefti ūelgawa	281, 283
66) Rīgas Latweeschu ūabdarischanas ūeedribas ūolas-nama ūgruntsakmina ūifschana	285
67) "Rīgas ūapa"	286
68) "Latweeschu ūishes" jauna ūeaktora ūunga ūirmee ūaſt-neku ūeefchi	292, 301
69) Atkal jau ūeens Latweeschu ūols!	299
70) Par I. un II. 5% (proz.) ūreewu ūalsts ūremiju ūisleene-jumu ūitehbm	307
71) Ūehkabs Pīſatneeks atkal ūebalga	315
72) Ūaika ūojehgſchana	323
73) ūkolotaju un ūemariju mājekļu ūiswabinaschana no ūalwas-naudas	324
74) II. wiſpahrigi Latweeschu ūeedaschanas-ſwehtu ūomiteja	324
75) Ūeifschu ūiterarifka ūeedriba	327
76) Par dīſhwibas apdroſchinaschana	332
77) Mājruhpneezibas ūvars wiſpahrigi un it ūhpachhi ūehrnu-udſinashanas ūī	339, 346
78) Ži Maſkawas	341
79) Par general-adjutanta Todlebenā ūezelschana ūrahfu-kuhtā	342
80) Rīgas Latweeschu ūalhdsibas ūomiteja preeſch ūewainoteem un ūlimeem ūara-ūihreem un ūho ūeederigeem	348
81) Ži Ķhrgleem	349
82) Preeſchklasijums no N. N.	354
83) "Baltijas ūemkopja" ūeen. ūfītajeem	361
84) Par ūemneku māju ūahroſchana Baltijas gubernās	362
85) Meerateefas	364
86) Ūezums ūepasargā ūo ūekibas	365
87) Ūafinoju ūs	368
88) Ūehkabs Pīſatneeks	370
89) ūreewu ūiſe "Nowoje Wremja" par Baltijas gubernu ūautibahm	371
90) Muhfu ūeifars atkal ūiſi ūahwas ūreeſmā ūo atkal ūibniſtigī ūiſlahbts	377
91) ūehtstule iſ Maſkawas	380
92) ūehtstule iſ Sw. Peterburgas 381 ūo Nr. 52.	381
93) Ūiſchneeka Leonā Mirski ūo ūina ūeindr. ūeesa ūchanšchanu	386, 403
94) "Zeitung für Stadt und Land"	387
95) "Rīgasche Zeitung"	388
96) "Latweeschu ūishes" ūeaktiza	389
97) ūeem ūchanšchanas ūerā ūeb ūeoptazija	393
98) ūahraudsiba ūo ūkolahm Baltijas gubernās	395
99) Latv. ūitererifka ūeedribas 51. ūada ūapulze	396
100) B. Dīhrika ūgs ūo ūina ūishes	397
101) Dobele ūaprīka ūad. ūeakzo I. ūapulze	398
102) Wahzu ūaloda Latweeschu ūeesa	401
103) ūreewijas ūabibas andeļe	402
104) Latweeschu ūolas-ūiſe Wahzu ūalodā	405
105) ūada galā Nr. 52.	405
 IV. ūeesas un ūikumi ūodata.	
1) Atraiknes mantoschanas ūeibā	23
2) Preeſch ūeleteem ūaijadsiga ūante ūo ūeleteem	23
3) Ūehwa ūahjas	23
4) ūaj ūahdus ūihru ūo ūad. ūamats ūezeit, kā ūeefsch 15. ū. ar ūeesas ūahpi ūapstr?	23
5) Par ūehrtigū ūiſes ūchanšchanas ūogā	23
6) Par ūonfūſi	34
7) Par ūahlu ūantoschanas ūeibahm	74
8) Par ūrona ūahju ūegulreereſchanu	76
9) Par ūreewu ūalsts ūredit-ūitehbm	76
10) Par ūudsu ūauka ūehfloschana ūo ūeheſchanu ūentsmahjas ūatſtahjot	82
11) ūuhdſeſchanas ūaik ūo ūosazījumeem, ūo ūad. ūaldu ūeide	82
12) ūagasta ūahwera ūamatlaits	82
13) Par ūad. ūeetneku ūarū	82
14) Par ūad. ūodoschana ū, kā ūamats ūahdeem ūainnekeem, kā ūotrā ūad. ūahjas ūomoju ūchi	83
15) Par ūeefschrokas ūeibahm ūo ūahju ūentſchanas	83
16) Par ūurſemes ūkolotaju ūo ūinu ūapſtiprīmato ūaligu ūeſchanu ūo ūalwasnaudas ūaik ūchanas	83

	Lapās puse.
17) Kur aprīnka-skolotajeem īsfamens janoleef	83
18) Par zensuretu grahmatu lasschanu	83
19) Par protokolu norakstichanas tafsi pee pag. teesahm	83
20) Par wehjsudmalu zelschanu zelmalā	88
21) Kahdā laikā Deewa-kalboschana usahkama	104
22) Tehva teesibas, fawas mantas waldischanas finā	151
23) Svarigs pahrlabojums Baltijas semneku suhdsibās (prozesē)	192
24) Jaunais likums par semneku prozeſehm	211
25) Seeweſchu un wihrēſchu kahrtas mantinekti un wiwu teesibas	207
26) Par wezakā brahla teesibahm karadeenesta iſpildischanas finā	370
27) Par nespēzibas apspreeſchanu no pag. waldes pufes	370
28) Par faw-walnekeem, kas eestahjahs kara-deenesta	370
29) Par iſpildischanahm Krōna widmēs	370
30) Par Krōna rentsweetu pahrofchanu preeſch notezejuscheem nomasgadeem	371
31) Pagastu wezako lihdsbaloschanas teesibas	375
32) Waj wezakee ſaveem behrneem war leegt laulibū	386
33) Par zeleem	386
34) Kur krōna meschfargi apfuhsami ic.	407

V. Dabas mahzibas.

1) Mahls	235
2) Geshi loti derigi un tomehr daudſahrt waijati tūtoni	346

VI. Sadſihwe un ſiiba.

1) Trauzeta laſſchana	2
2) Wezu laiku weenkarſchums	2
3) Tagadejs pahwests Leons XIII.	10
4) Aitbalss uſ „atſauſchanoſ no Jelgawas“	10
5) Aitlahta wehſtule A. Bielensteina īgam Dobele un A. Mutkovsky īgam Kalnamuſchā (Hofzumberge)	18, 26,
6) Kā zeelaivas nonah ū ūtahm ſemehm	34
7) Laikraſti	36
8) Par taħla ſeimela apdiſhwotajeem	42
9) Saſaldeſchanahs augli	50
10) Krihtamā kaite (Epilepsie)	58
11) Krahju akliba	51
12) Grahmatu fehjeju maſchine	60
13) Pehdigais dahr gumis	61
14) Breefmiga ſlepka wiſa	66
15) Rau, ko putni dara	66
16) Diwas pilſehtas	79
17) Indrikis Schmidthens †	77
18) Kahds gabals zeka pa Kreeviju	90
19) Breefmigs notiūums	90
20) Tumſibas dſenatajeem	92
21) Widſemes lopu-ſargachanas-beedriba un Rigas Latweſchu labdaribas beedriba preeſch zilveeem	106
22) Kahds wahrds wezakeem par meiteau ſkoloschanu	107, 114

068	Lapās puse
23) Leepa (Tilia parrifolia)	123
24) Par lauku mehriſchanu	130
25) Pawasara wehſtneſchi	138
26) Laimigi laiki	148, 146,
27) Jhfs pahrfkats par muhsu apgabalu	162,
28) Rigas Latweſchu heedr. iſbraukſchana ſatumis ſch. g. maija	170
29) Zif tautu diſhwo Kreeewu walsti	178
30) Riterſchaftes muſchias	180
31) Kurſemes riterſchaftes muſchias	186
32) Par Kurſ. biftkopibas beed. ſatumia-fwehtheem	194
33) Par dſeedaſchanu pee Latweſcheem	210
34) Kreevijas Kreevareene Ana Iwanowna	258
35) Attentati	266
36) Balodis	274
37) Kahdas	284
38) No Leepajas uſ Šaku	290
39) Klaburatschuhſka un wiwas ſeelahee eenaidneeff	298
40) Par zipareem	301
41) Kihneſchu ſeewas	314
42) Laika paregis	315
43) Par fweizinatschanu	316
44) Kahdu wezumu jaſneeds mahu- un meschu-lopi	322
45) Fonografs	323
46) Par apzeetinaſchanos	330
47) Par baltā elefanta ſemi	331,
48) Wirtembergas herzogs Kahrlis un Schillers (Wahzu leela- faiſ ū ūſeineeks)	338
49) Ganges krocodils	346,
	355
	387

VII. Grahmatu pahrfpreedumi.

1) Jhfs pahrfkats par Kreevijas un Baltijas wehſturi pagasta ſkolahm	2
2) Wahzu rokas herti, iſdoti no Ed. Sieslaka, Jelgawa	122
3) Medineeki, ſtau-luga weena zehleenā no K. Kalnina	306
4) Latweſchu laſamo grahmatu galda	308

VIII. Dſeejas.

1) Tautas dſeesma no Manula dſeedata	267
2) Latwija. Tehwija no E. D.	308

IX. Nobildejumi.

1) Trauzeta laſſchana	5
2) Tagadejais pawests Leons XIII.	12
3) Pahr mihiſtakas lihki uſ laimi un godu	21
4) Pehdigais dahr gumis	69

X. Druzinas.

B. S. lap. p. 339 a. un b.

Baltijas Semkopis.

Upstelejans:

"Balt. Sem." ekspedīzijā, Rīgā, pil. Kalku-eelā № 6 (Bāsarā) un rēdalāzijā: Jelgavā, Katolu-eelā № 2. Beztam Rīgā: Schillinga, Kapteina un Lukava grahmatubodis un pee kopmaka Lierhendorff, pil. Kalku-eelā № 13. Žītās pilsehtās: vijas grahmatubodis. Uslaukeem: pee pagasta - waldehm, mahitajeem, skolotajeem, zc.

5. gads.

Rigâ, tanî 3. janwarî.

M a F f à

Ar Peelikumu: par gadu 3 rub., par $\frac{1}{2}$ gadu 1 r. 60 k.
 Bes Peelikuma: par gadu 2 rub., par $\frac{1}{2}$ gadu 1 r. 10 k.
 Par preehtishchanu ar pastu us fatru ekhemplari, ween' alga waj ar jeb bei Peelikuma, jamalsä 60 kap. par g-un 25 kap. par $\frac{1}{2}$ g. Sludinajuimus pereem wifas apsteljamäss weetäss pret 8 kap. par shklu xindau.

Nº 1.

Lihds ar Baltijas Semkopi ik nedelas išnaukt Peelikums ar stahsteem un derigu laika-kavekli, maksā 1 rub. par gadu, 50 kāp. par pusgadu.

1879.

Jannu gadu sahkot.

Zeenijami laštaji! Wezais gads laika straumē aistezejis, jaunais fawu gaitu usnēhmis; ko wezais gads mums pēsčkīhris, to mehs finam, ko jaunais mums atnešīhs tas paslēptis nahkamibas klehti. Dašham preeku, dašham behdu un asaru pilnu kauſu wezais gads pasneidsis, dašham no abeem fawu dalu lizis baudit, dascha firðs panahza fawu karstako wehleščanos, jutahs fewi aplaimotu, deija un gawileja un flaweħs, warbuht wiſu muhšchu ar preeku un pateizibu pagħjuſčho wezo 1878. gadu peeminedama, dascha firðs atkal kluwa fagrausta, nospeesta un saluhfa, ruhktas aſinainās aſarās pahrpluhs-dama. Daſchs jauns paſaules pilſonis, wezam gadam waldot, uſſahka fawu neħafinamu dſiħwes zelu, daſchs sehns, dascha meitene pee-auga par jaunekkem, daſchs jaunekkis fawu spehlu apsinadamees, uſſahka wihra darbus strahdat; bet atkal ne ween daſchs dſiħwes pеekus firm-galwis, bet ari daſchs zeribas pilns jaunekkis un dascha feedosha jaunekkle, no fawjeem apraudati, ir nahwē krituſčhi un duſs jau weħfäs kafenēs. No fcheem mums wiſai Latwu tautai daſchs waronigs jauneklis ja-apraud, kas bresmigajam karam beidzotees kara laukā waj eewainots ūlimibas gultā ar fawu dſiħwibū fawu tehwijas miħleſtibu apleezinaja. Salda duſa wineem taħla fweſħatnē un goda peemina muhſu firðis uſ muhſchigeem laifeem!

Tas swarigakais wezajā gadā, kā jau pa wiſu to laiku no pasaules
radīgākās, ir bijuschi — zīhnini, ūhwi zīhnini latram par ūewi,
ķaunam ar labu, tumšibai ar gaismu, blehdibai un wiltibai ar taisnību
un pateesību, warmahžibai ar zīlwezes mihlestību v.c. Wiſi ūhee zīhnini
zeen. ūastajeem deesgan paſīhstami, daschi no teem iſzīhniti paſčas
Latvijas kālnos un lejās, ari par un pret Latvieshu tautu. Vaj
ūhee zīhnini lihos ar wezo gadu nobeigusūhees? — Kas to uſdrīhſteſees
prawetot. Žaſchaubahs! Jaunais gads, kā jau laika gabals, beſ it
ne kahdeem zīhnineem tatschu ari nebuhs, bet kahdus winsch atnesihs,
to winsch tik to atnahzis wehl nedod ūnat. Tatschu weena leeta muhs
wiſus lai apmeerina un eebroſchina, proti: zeriba, kā ari ūhni gadā
wihrischtīgs tikums tāpat paturehs wiršroku par wiltus glehwumu un
negehlibu, kā alashin notizis un kā zīlwezes dīshwes gahjums to pee-
rahda un apleezina. Tadehļ mehs ūsweem ūastajeem un wiſai Latvju
tautai nesinam ne kā labala un pastahwigaka jaunā gadā wehlet, kā
peenemſchanos un nostiprinaſchanos **wihrischtīgos tikumos**,
jo wiſs zits ar laiku nogrimst aismirštības juhrā, bet wihrischtīgs
tikums paleef.

Rahdu dalibу „Baltijas Semkopis“ pee augšchā mineteem zihni-
neem pagahjušchā gadā nehmis, to wina lafitaji fina. No fawas puses
ſchē mums peeteek apleezinajot, ka ar wiſeem ſpehkleem un pehz fawas
labakās apſinas efam zihniujuſchees par wiſpahrigu labklahſchanos un
attihſtibu, par Latwieſchu tautas ar godu; kahdu ſekmi, to nahkamiba
mahzihs. Pee ſchi programma ari turpmal palifim. Sirſniga pateiziba
wiſeem, kas gan uſmudinadami ar wahrdeem, gan ariðsan ar darbeem
mums nahkuſchi palihgā.

Beram, ka ari schini gadā mums draugu un lihdszihnitaju neutrūks, ja nahktos Latweeschu tautas labumu un godu aissstahwet, ja nahktos palihgā steigtees, kur taisniba un pateesiba kluhtu neewatas. Tāpat tizam no wīfas ūrds, ka kreetno tauteeſchū pulzīnsč ari schini gadā, ka lihds schim, ar weenu jo wairak pee-augs, pulzīnsč, kas ūawu

Redakcija.

Saimneezibas nodafa

Muhfu grunteefceem.

„Latweets ir sawà tehwu-semē sweschineeks;“ — ta wehl preefsch mas gadu desmitreem kahds rakstneeks Baltijas buhschanas un eestahdijumus pahrrunadams issauzahs. — Sweschneekam teesham gruhta dñshwe. Sweschumiā tam ne kur naw peederuma, ne kur, kur war zeret baudit dñshwes-laimi, ne kur ihstas paleekamas weetas. Winsch uszel sawu telti preefsch naiks, bet naw drošhs waj jau riht nenahks kahds un nefazib: „Sweschineek, zelees un eij tahsat, schi weetina, kur tu nometees, peeder man.“ Bet Latweescheem bija wehl fluktak ne kā sweschneekem; ari pats winsch few nepeedereja. Winsch bija zita peederums, kas winu kā sawus sīrgus un wehřschus par sawu mantu tureja.

Bet laiki pahrewehrschahs. Ari tee laiki bija un isbija. Jauni laiki fahzahs un ar teem jauma dsihwe: Latweets tapa sawà teh wussemē ihstineeks. J. Allunans to kahdà weetà loti jauki apraksta fazidams: „Semneeks agrak bija semes wehrgs, bet nu tapa semes fungs. Agrak semneeks peedereja pee semes, tagad seme peeder pee jenneeka.“ Semneeks tapa grunteeneeks, semes ihpaßchneeks, un ar scho un dauds ziteem pahrgrosijumeem jauma dsihwe radahs Latvijas kalsds un leijas. Latvija usplauka un usplaukst azim redsot ahtrak ne ka jeb kad kahds to bija domajis; wina usplaukst fainmeezibā, amatmeezibā, tirdmeezibā, sinibās. Tatschu ihstee lablakhschanas pihlari ir skolas-mahziba un semes fainmeeziba. Latweeschu dehlus jau sumteem warehs slaitit, kas augstskolas schdejuschi un sehd. Bet tamehr muhsu wairak ihslihtotee dehli beefi ween pa svecheseni sawu laimi mels, tadeht la tee tehwijsā un dsimtenē nereti ari wehl tagad par svechshineekem top usslatiti, tamehr muhsu tautas pamats schè Baltijas semes un dsimtenē ir grunteeneeki un grunteeziba, us ka muhsu tauta kā us sawu stiprako pihlaru war skatites un atbalstitees. Latweeschti brihvi tapuschi paschi us fewi un sawu spehku palaisdamees ir tapuschi sapratigi semkopji, tā kā teem daschā sinā nav jakaunahs ar zitu semju semkopjeem weenā rindā stahtees. Agrak mums atweda no ahszemehm kolonistus, lai tee schè par preekschihmi deretu semkopibā; bet schee preekschihmigee laudis sawu usdewumu skilti ißpildijuschi. Latweeschti no teem it ne ka nav peenehmuschi, kas semkopibā waretu deret, bet gan tagad teem jamahzahs no Latweeschem. — Bet lai muhsu stiprais pamats, grunteeziba, jo projam stiprs paliktu, tad ari pascheem zik spehdameem ja- gahdā, lai schis pamats top labi nodibinats, ka to wehlak ne kas nespēj kustinat, ne tam skahdi darit. Pascheem mums ar wiseem spehkeem jastrahdā, lai Latweets joprojam paleek sawà tehwa-semē ihstineeks. Griebeju schè tikai weenu leetu usrahbit.

Ka grunts gabals teesham to wehrts, fo par winu mafsa, un ir derigs dsihwei un semkopibai, — ka robeschás zeetas un nepahrgrosamas,

— ka nolihgumi starp pahrdeweju un pirzeju taisnigi, pareisi sprotami un ne-apgahschani, — tahs ir leetas, kuras gruntneekam jau pirkot ja-eevehro, lai wehlak ne kas ne-isodahs par skahdi, par tahn scho-reis nerunaſchu. Runaschu par lahdun buhſchani, kas ſihmejahs uſ tagad jau eſoſcheem gruntneekem, ihpaschi uſ teem wezakeem un jau gadobs padſihwojuſcheem, kureem gan no ſawas gruntneezibas zits nebuhs at-lehzis fa puhles un rihipes un no darba ſalihkuſe mugura, het kureem ari apſina ſirdi, fa ſawus pehznahkamus atſtahjuſchi uſ droſcha pamata, fa wiſi winu puhlini winu mantineekem naht par labu, fa weenreis Latvijai und Latvijas ihsteem cemihtneekem labi klahſees, fa labaki laiki nahks un labakas deenas buhs peedſihwojamas ne fa paschi redſe-juschi un peedſihwojuſchi. Un ſchahda apſina ir ſalda — jaula. Schi apſina wehl ſirmgalvi padara par jaunelli, apſinotees, fa laiki ſteidsahs atmahkt, pehz fa „tee tehwi kahroja“ un ko taufas- un zilwezibas-draugi „tulloja.“ Schi apſina weztehwam dod ſpehlu, ar jaunibas ſpirtgumii pee ta ſemes ſtuhrifcha apkopſchanas un laboſchanas ſtrahdat, kurei pats tagad winſch un wehlak wina behrni un behrnu behrni par ſawu ſauks. Winam azis aifdarot pehznahkamee tehwu ſweedroſ preezaſees un teiks wina puhlinus ſwehtigus. Wina behrni nepaliks fa putni ſara-gala, kurei ſaut jeb kurei wehſch par paſauli aiftreez, het teem buhs droſchs miteklis, droſchs perellis.

Tif taht nu wiss buhru labi un jaufi. Bet nu tahlak: Kā gan tehw̄s, lam diwi un wairak dehlu, wežs palizis nofazih̄s par sawu grunts-gabalu? Pee tehwa mantas sinams wiſeem behrneem daliba. Tehws mihiſ wiſus sawus behrnius un grib winu labumu. Lai ne weenam netaiſniba nenotiku, tehw̄s sawu grunts-gabalu pehz nahwes atwehl diweem un wairak dehleem: „Es tatschu no ſawa tehwa ne necka nemantouju; jums es atſtahju ſumlu ſemes ſtuhriti. Turatees un ſtrahdajeet kopa kā lihds ſchim, kā brahli un dalatees mahjas eenahfumā, tas jums jau tildaudiſ atmetihs, kā jums peetiks!“ Tehws tā no- wehlejis domā ſawu naumi pareiſi apkopis und ſlehd̄s meerigi azis. Bet ak, zil beeſi nenoteel, kā tehw̄s tahdai brahlu ſatzihibai un meer- prahibai tizedams, ſawā mantojuñā, tur lihds ſchim, lai gan daudiſ puhles, tomehr ar ween meeru baudijiſ, tagad nemeera ſehklas dihgli atſtahjis, las draude wiſus auglus iſpoſit! — Nahdu laizini pehz tehwa nahwes warbuht eet labi. Ihpaschi ja brahli wehl neprejeu- ſchees un par abeem til weena ſaimneeziſa, lo warbuht mahte wada. Bet tē weens grib prezetees, tam jataifa lahhahs; winami ronahs fa- milija, las wairak patchre ne kā otrs brahlis weens pats, las sinams ſchim pehdejam newar patikt. Gadahs wehl zits ſtrihds, warbuht ſemes darbā; kur Jahnis grib ſinus, tur Karlis grib atkal grīkus feht, un tam lihdsigas daudiſ zitas leetas, kur nemeers tihri nemanot eewel- lahs lihds tam til meeriga familijs. Wehlaſ ir jaunakais brahlis ap- prezahs. Nu protams ari jawed diwi ſaimneeziſas. No weena ap-

zirkna protams tad ari wairs newar grahbti. Zadalahs; jaſchkar lopi, labiba, ehku ruhmes. Un reti pee tam iſteek paſchi ween. Beeſi at- gadahs, la teefneſcheem ja-eet paſihgā. Daudſreis ne tikai weenreis ween, bet daſchreis katra puſgadā, ja, ari wehl peez- un ſeſch-reiſ gada. Kahda pee tam mahjas dſihwe, to ſchē newaijadjehs aprakſtit, to latr̄i iſ peedſihwojuemeem pats wiſlabaki war noſſatitees. Pee- mineschu tikai, la wehlaf nepeeteek ar pagasta-teeſu ween. Adwokati janem paſihgā. Naudina, rubuli ſkreem ſintemeem ſcheem taſnibas pra- tejeem kule. Wiſs zits tagad ir tikai maſakā leeta; prozeſe, ta ta iſhta gruntsleeta. Zil netihras un neglihtas daudſkahrt tahdas prozeſes, fo brahli un mantineeki ſawā ſtarpa wed, zil gruhti tur daſchkahrt wiſ- gudralaſeem teefneſcheem taſnibu atraſt, no ta muhſu teefu kanzelejās daudſ ſinahs ſtabilit! Kure diwi lopā gadeem weens otram paſihfeju- ſchees, kalpojuſchi, aiſdewuſchi bei kahdeem norakſteem, bei ihſteem leezineekeem, tikai uſ brahlibu ween, — tur lai teefas tagad iſſchkar, lai iſſchkar pebz taſnibas?! Nē, tas teefchani pa wiſam wairſ naw eespehjamis. Tehwa mantojums nu iſgaift, ſa-eet adwokatu nagdō. Schee top bagati; mantineeki turpreti nabagi. Brahl wairſ naw brahli, bet nikni eeuaidneeki. Pee wiſu maſakā ſadurſchanahs ar kufoneem ir kihlaſchana ui jaumas prozeſes bei gala. Kure nu tehwa mahzibas? Kure nu laime tehwa mantojumā?

Nu, nu, daudj weetās jau til traki ne-eet. Alrodahs ari daudj brahlu, kas loti labi fateel, un ja ari kahdureij kahds strihdinsch gadahs, tad to isschikr bes eenaida un dsihwo wehlak ka agraki dsihwo-juschi. Es ari salu, ka pee wisseem ta ne-eet. Bet ja dascheem ta eet, tad tas jau ari ie par daudj. Un ja ari brahli sawu laiku ifdsihwo meerigi, tad scho behrni, treschais augums, pluhkfees jo niknaki. Jo brahli tatschu kates sawu mantojuun atstahs saweem behrneem. Ja nu brahli dara pehz tehwa preefschifmes, un kates sawu datu ari wehl us puji schikr, tad nemeers war eet wala us diwi un trihs gangeem. Kaur tad nu wehl tee gadijumi, kaur weenā waj otrā puje eestahjahs, zaur prezibu waj zitadi, pa wisani sweschineels? Kaur ziti eepreelsch neparedsami familijas atgadijeeni?

Naw patihkami par tähdahn leetahm räfstit im tähdas wahrigas, sahpigas weetas aislart. Bet ik deenischligä fadsihwé mehs schahdus atgabijeenus beesi ween dabujam redset daßchdaschadas krahfsas. Lasitaji lai nelaunojahs, ka taisni scho tehmatu schoreif fewini ißwehlejees preefsch pahrrunaßchanas un pahrspreeschanas.

Mums zilwezineem laikam gan it wiseem peemiht ta wahjiba, fewi un sawejus labakus turet, ne ka teesham esam, un no sevis un sawejeem labak domat, ne ka no ziteem. Schahs wahjibas labad mi noteek, ka peedishwojumi, ko ar sawahm azim redjam kaimiads noteekam, muhs nepadara gudrakus ari fewi un sawas buhschanas pret tahdeem atgadjumeem apdroschinat. „Ak, tee jau ir tahdi un tahdi! nefatiziga

Sadsikhwe un siiba.

Trauzeta laisschana (St. lp. 5). Pateen, nam ne buht nepatihsami, peestites lofejas waj glahstites alutina „sawā“ avisitē palastees, ihpashi tad gaheda pus-deena natureta, lä turigais wezpuinis schi num. bildē dara. Avisite tad losahs til weegli, til weegli; azzinas nostaigā rindini pa rindini; avisite jau lä ralsttu, lä pashas azzinas ralstu usluhlodamas to jau pilnigi saprot; laisschana nogrīmt, domat, pahrspreest, tas ne buht now waijadsigs; pehz gahedas maities tas wijs ari buhtu par dauds, nahtlos par gruhti: domas saldi snausč asaidu mihsłas suadsenes, ažu wahli ir til peelusufchi, til sihvi, lä tilai lehnuam un makenuit wairis zelahs un salaischahs, ari paschas azzinas luhslojahs lä zaur miglu. Laisschana nemanot pahreerit salda pehzpusdeenas snausčanā; meega mahmukina sawu „wezo“ nogurusho lutelliti luhsahn wijsina ar weenu jo tumal pee sawas „behdulusedamas“ leuhis, winu jaunem, mihligeem sapneem aplaimodama. Bet peepesch! . . . at, tawu isberdeschani Svehtois ilusums istabā ir iſtranzets — lo salu trauzets, né — ir pohtreelis, ne schehligi faraustis, aſdsihts no wiſai mai svehta trokščina. Gaijs, pats nespēdamas īnauſt, weens kopa aſklan no ſtipra ſprahdeena, ūlitas reeſchanas un ūhmas mudešchanas. Ar Deemu, salda meega mahmukina, ar Deewu jums, mihligeem ſapnu tehli. Warmahzīgā pateesiba pagehe ſarwas ūeſbas un drihs jolodama, drihs attal apbehdinadama ſpeſch, lai ar minu muhſchigu karu wed! Auts no galda ūlidedamas aſraujlihs glahses un leuhſinas lihdſiwaru, tee apgaſdamees apleijs ſauso pusnefato rihtā ūwahelu, ari salda pihpite ūluje vala un war buht dabuhs galu no iſtruhſchanahs, trauzets un pinzits pa un ap ūeſbla apakſhu pa wiſam now usluhlojam, lä buhtu tee ūlitaķe konzerta muſilanti; tilai weens, lä leekahs, uenem pee jautribas ne lahdas valibas, tas ir putniuſch augſchā trahtinā, tam, raihdahs, pee ūtu preekeem ſahp galwa. — Žit laimigi un dſhio: bildē wijs ūhmetis, tas paſcha bildē labali redſams ne!

waherdeem issakams. Galduata noslihdeschana, traulu apkrishana, dsehreenu isleeschana, lehnkrehsa dibina iskrishana, frantscha un pintscha dumposchanahs krehsa apalshchä un jo wairal istrauzetais lastajis — wijs tas kopä israhda loti jautru, jozign azu mürkli is „bogacä“ wezpuisjha dñshwes. Ra bïde wezpuisj shmetz, leezina mahju lopini, las istabä atronahs: sunits, lalits un putnisch krahtinä; jo ta jan posihstama leeta, fa wezi puisch und wegas meitas, tamdehl la teem zilweli un zilwefu beherni tikai retam famihle un ar scheem saws laiks jakawè, sawu mihestibü dahwina daschadeem lopineem, las wineem palichöf laiku pawadit; un fa muhsu wezpuisj bïde ir masalaais lahds turigs misichturis, gruntners, kapitalists waj ari lahds krishwera jaunslings, redjams no wina istabas leetahm, jebchu tâhs leefahs lihds ar sawu remo lunqu weieu muhschu dñshwoiuschä. M. S.

Jahs vahrskats par Kreevijas un Baltijas vīzīsturi pagāta
skohlahmu.

* No. 8. *Sieveria*. Nihga, 1878, p. 6. Jakobson.

Ar preelu japeentin, ta ar skolas tilamu eeweschanu un nobibinašchanos iszeh-
luſehs dedſiga zenschanahs, Latweeschu skolas literaturu wairo, plashinat un pahrlabot.
Pats no sevis ſaprotahs, ta ſchi buhſchaner ir misai swariga preefch Latweeschu tautas
usplauſchanas un iſglitibas, un gods muhſu tautas ſkoloſeem Wihene un Kurſene,
ta tee ſcho swarigo leetu poſchi ſawas rokēs nehmuschi, negaididam, lihds wineem
ſchin ſinā palihdsiba nahtu no ahreenes, kur winu waijadſibas un buhſchanas war
buht tilai pawirſchu, war buht ari ne mas ne paſiſht un tad tahda palihdsiba un ſelme-
ſchana ſtāams wiſwairak paleek ari tilai — teizamis noluks. Gods tahlak muhſu tautas
ſkoloſeem par apleezib, ta wini mineto uſberunu prot un now bes ſelmes ſrah-
dajuſchi, ta tas iſſazits un peerahdits, daschu jaunu ſkolas grahmatu lailealſids kaiji
yahrrunajot un apſpreechot. — Schoreii wehletoſ ſeen. lañigas un iþpaſchi voacuſi

un kildiga familija; nāw jau ne kahds brihmums, ka tee strihdahs un teesajahs. Pee mums tas tatschu tā nebuhs. Es ejnu fatizigs zil-wels. Wehl sawu muhschu ne-esmu pee teesahm skrehjis. Mani dehli tahdi paschi. Tee jau fateek ar ween it labi un mihlejahs kā brahli. Diwi putneem ligsdā filtak.“ Ar tahdahmi eedomahm un eerunahm beesi mehdsam feri apmeerinatees. Bet zilwelki nāw engeli. Labi darihs tas, kas ūew un ūavejeem schini ūinā jo masak ustizefees. Tas nāw gods, kad familijas starpā ne kas nāw norakstis un noteikts, bet wijs teek dibinats us „fatizibas“ un „brahlibas,“ bet tas ir familijai par godu, ka winu starpā gan wijs zeefchi norakstis un noteikts, bet ka teem ne kad nāw waijadfigs schos norakstus zilat.

Leelaka dala no tehweem nu gan zeeti noteiz, kas weenam, kas otram no tehwa mantas nahkahs. Mirdams tas isschir lopus, inventarium, semi. Nu tatschu dehli warehs meerä dsjhwot? Deemschehl, ne ilkrejas. Daschs kas paleek tomehr neisschirts, p. peem, ehkas. Robesches till schauras, fa bes sadurschanahs ne mas newar buht un talab reti bes neimeera.

Gruntnekeemi talab sawas mahjas ne pawisam un ne kahdōs gadijumōs newaijadsetu dalit. Weens pats dehls lai manto katreis wifas mahjas; tahs ja-eeskata par muhſham neschikramu, nedalamu leetu, las tikai tad mantneekam auglus ness, kad tam wifa grunts weenam rokā. Lai nemamees muhsu leelgruntneekus par preeskchihmi. Ne buht neskototees us wirspeewesteem eemisseem, ka pakal-nahzeju starpā waretu nemeers ifzeltees, grunts-dalischana ir nediriga, skahdiga un talab atmetama. Dalischana padara gruntneekus nespēhzigus, nabagus; tee zaar to saudē sawu patstahwibū. Tadehl tehwos, kam waival dehli, ja tam naw eespehjas katram sawu grundi pirk, lai zitus dehluš sagatawo, ka tee us zitu wihsī maiji war pelnites. Lai pasneeds teen pilnigakas školas-mahzibas, ne kā tam las mahju manto, jeb leek teen kahdu derigu amatu mahzitees. Bini mantojamu dalu lai tas, las grundi patur, ifmalkā naudā. Ar labalahm školasmahzibahm apgahdati, kahdu derigu amatu prasdami un ar druszin kapitala keschā, tee ir bes gruntes nenihluschī. Bet ja dehli dabu no tehwa dalitu grundi, tad schee saweem behrneem to dalihs atkal un tad heidsot wehlakahm pa-audsehm ifnahks katram familijas lozellim tikai pa puhra-weetai no wez-tehwa mantojama. Kure tad nu gruntneeziba? Gruntneeki nebuhs wairs ne las zits kā eebuhweeschi, tahdi, kam no sawas grunts preeskch džihivschanas par mas, preeskch bādā mirschanas par daudj. Tadehl tehwam, kam wifa grunts rokā, waisaga daschus dehluš us zitu kahrtu sagatawot; jo ja winsch no wifas grunts to nespēhj, tad wina dehli, kam tik pusgruntes waj trescha daka, wehl masak spehs sawus behrnus us zitu kahrtu sagatawot; tee paliks wifī pee mineta gruntsgabala seeti. Protams kā ar leelahm mahjahm, kur katrai pusei pilnigas robeschas, waretu gan buht zitadi. Bet ir iē dalischana

skolu wabonus un preelschneekus us wirsakstā mineto J. Siewerta lga. Skolos grahmatīnu ušmanigus darit, tē kļakt par posču grahmatīnu kahdus vahedus minedams. Grahmatīnas noluhi un sators jau grahmatīnas wirsakstā mineti un ihpaschi par noluhi, zil tas teizams, domaju, nav wehrti velti runat, jo ihpaschi skolotaji, kas tātēju mahzīdamees un mahzīdami paschi ar wehsturi tuvāk nodarbojusčees, ūn iš posču pedsīhwojumeem, zil gruhti iš plāshas wehstures grahmatas salasams un skoleneem pasneidsams ihsa un garsčs kronologijas pahrkats par latras wehsturigas tautas zēlīšanos, winas wehsturigeem notikumeem un ziņvekiem, kas ar ūiem notiku- meem wišiuvalā salārā stahwejuschi, tos leelislam weizinadami waj lawēdami. Tāpat nav velti minams, ka tāhds weegis pahrkats par latras wehsturigas tautas dīshwes gahjumu pēc wehstures mahzibas wišai waijadīgs un posču mahzību un mahzīšanos loti pamērgina un ūkēmē. Walodas ūnā grahmatīna arīšan trīzama, ūkē ūlai waretu ūwas domas par weena otru wahrda leetīšchanu un ralstīšchanu pēsīshmet, p. p. es buht pareišal atradis, tad „iš Rūffa zilts“ weeta buhtu ralstīts „iš Ausju“ (Pycs) zilts, tamdehļ la zilts pastashw iš daudž lozekleem, bet var jau ari weenu zilwelu (Pycs) uſluhlot ia wišas zilts tehwu jeb dibinataju un tadehk, ka grahmatīnd darīts, posču zilts kā ta dibinataja zilts nosault. Tāpat es domaju, ka buhtu jo weirak pēhž Latweešchu walodas gara ūzīts „Swehtais Wladimirs“ un ne ūis otradi: „Wladimirs Swehtajs“. Šīni ūnā grahmatīnd buhtu wehl ziti peem. atrodami, kā „Alesanders Newšli“, „Dimitrijs Doniskojs“, „Jagelleni“ (= Jagelon) — u. t. j. pr., bet tē jau mums Latweešcheen latram ūwas domas un tāhs nav deesgan ūvarīgas, ka par wi- nahni buhtu wehrti strihdetees. Ūlai weenā ūeināgā ūnā es wehletoš, ka ūaralstītājs pēc turpmākem iſdewumeem grahmatīnu drusku pahrībotu, t. i. pasči kronologijā. Pēhž ūweem pedsīhwojumeem ešmu pahrkatus no wehsturu grahmatāhjm jeb krono- logijas tabeles jo derīgas atradis, kurās gadskaitlu rubrikā til daudž ūlattu ūzdoti, zil ūnamās tautas wehsture wehsturigu notikumi un posči notikumi wišai ihsī blakus pēsīshmeti. Baur to nu gan tāhda grahmatīna nākl druslu ūlelala, bet minu ari war

naar ewehlama. Saimneebas ehfas, fas preeskch otha fainneekla wifaas jaumas jazel, ja grib kahrtigu un meerigu dñishwi un fainneezibü west, ne refi wifaas eenemshanas aprij. Masaku gruntsgabalu dalischana it pa wifam nedriksketu notikt. Un tehwis us masa gruntsgabala abus dehlus par grunteeleem gribedams padarii, padara abus par k alpeem. Jo fainneebas weschana ir dahrga un maß gruntsgabals iit daids ne-atmet, fa abi war la fainneeki dñishwot. Un teem tatschu la tahdeem jadñishwo.

Muhſu ſemes faimneezibai ja-eet uſ-preeſchu. Pahrlabofchanaſ ſaimneezibā noteek gadu no gada. Maſchines teek leetotas ar ween wairak, kaſ aiftaupa laiku un darba ſpehlus. Tas wiſſ zet un ſelme muhſu ſaimneezibū. Bet ko lai eefahl ar maſchinehm eebuhweets, ka gruntsgabalā war buht tilai pahra deſmit puhraveetas tihruma? Kā lai wiſch iſdara zitas pahrlabofchanaſ, kād wiña tihrumi ſtarp otra dalibneeka tihrumieem pa hupatinai iſlaſſit? Tur ſemkopibai janihkſt, tur jakriht atpalak tahdā buhſchanā, iſ kuras patlaban eſam iſzehluſchees. Ja nu tahdas dalas grunteeks beidsot ſawu apspeeſtu buhſchanu apuižis ilgojahs no tahs walā tilt, tad ne to newar. Wiſch daudſ-reiſ uſ muhſchu muhſcheem ir feets un peespeets par tahdū dalineeku palikt. Par peem. wiſch grib ſawu puſi waj trefchdalu pahrdot, lai warbuht waretu zitur weſelu grunti pirlt. Bet kaſ wiña puſi pirls? Nu, otrs puſchelneeks. Bet ja tas neſpehj, negrib? jeb ſola tilai ſmeella naudu? Ko tad? Sweschineeks tatschu tahdū ſaraufſitu grunts-gabalu nepičks, bet meklehs weſelu, kur tam ne ar weenu nau jadalahs. Tā tad ihpachneeks nekahdi no nepatihlamā gruntsgabala neteek walā. Jarauga tadeht no otra wiña puſe atpirkt. Bet ſchis nepahrdod un negrib pahrdot. Tā tad tahdam grunts dalineekam uſ wiſahm puſehm ir rokaſ ſeetaſ. Wiña ſaimneezibai jawahrgſt, kād ari wiſch tas laba-kaſ ſemkopis buhſu.

Tadehl, ja negribam lai fomes fainmeeziba, lai grunteeziba nesahk us leiju eet, ar wiseem spehkeem jastrahdà gruntsdalischchanai pretim. Ka fomes fainmeeziba tur nihfst, kur semi it masðs gabalindòs apstrahdà, to lasitaji jau finahs no Kreewfemes dwehfselu jeb schnoru fomes. No tam waran ari schè Widsemè pahrlezzinatees, kur krons-muischu semi eesahza us maseem gabalineent sadalit un ar familiju mahjinahm ap-buhwet. Kalab waldiba nelika tahlat muischu semi isdalit? Laikam buhs us tam faws eemesls bijis. Bil pee tahda dwehfselu fomes gabalina war runa buht no lahrtigas semkopibas un fainmeezibas? Un schahdu eebuhweeschu stahwolli fasneegs muhsu grunteefi, ja grunts-isdalischchanas starp wairafeen mantineeleem nemiteeses. Negribu runat no tam, ko laudis, un laitam ar wijsu pateesibu no krons familiju-mahjinu eemihtneekem mehds stahstif, ka ar scho ijzelschanos esot nedroschiba leelaka tapuse. War jau buht taisniba, ka weena familija, kas no neweena nerodjeta pate par sevi dsjhw, drihsal teek us nelikumigeem

jo wairal un jo plāšchi išlektot. Kad pēc tam jo wairal ceweħrojami slaitki trelni drukati, kā Siewerta Iga. grahmatis, tad wehli jo patihsami. Pēc wehstures mahzibas var jau itin weegli latrs školotajs pehz sawas patihsanas tōs slaitlus išlaisti, ne-aismēt, to wiensh tanī reisā waj pa wišam negrib aismēt, bet daubs gruhtaki nahnahs otradi slaitlus un notilumus, kas tāhdā drukatā kronologijas pahrsfata išlaisti, bet to školotajs par waijadsīgeem atrod pēminet, no šoleneem tanī līlt pēsīhmet. Pēc pagasta šoleneem, kas rakstīšanu nūle eesahļuschi mahzitees, tas pa wišam gruhti un wehli jo gruhtali, ja tādā wehstures pahrsfata precīši tam nam ihpashā ruhme atstohta. Par nepeezeešchami waijadsīgu atrodu, ka muhsu paschu lehwijs (Baltijas un Krievijas) wehsturē nedrīkst ne wcena waldneeka pamēst neminešta, tāpat ari vee latra waldneeka ir usvodams viņš waldibas laiks veendā kopā, un tas nu Siewerta Iga. „Pahrsfata” truhīst; oīs laikā cemēšta, to sarakstītājs nav jazījis. Tāpat man brihnumi, ka ari pēc dascheem leelakeem fareem, p. p. pēc „leelā seņeku lāra”, eesahļuma un beiguma godskaitki nav kopā usdoti, un ka Ratrihnes II. lari ne buht nav mineti. Bitādi no grahmatinas jaleezina, ka ta uſ wiſi wiſti buhs deriga un zerams ari, ka winu pagasta školās labprāht un ar pateizību uſnems. M. Lūkemīt.

Wezu-saiķu veenfahrschums. Kahds Anglu laikrāfsis fino retu eiemērojumu par Londones wezeem laileem. 1234. gadā lehnina gulta wehl bija salmu madrazes. Lehnineenes, Elisabetes laīla, devita daļa no Anglijas eedīshvotajeem guleja uz laileem dehleem un tagadejo līsenu un spilwenu weetā tīla leetoti kola pagatvī. Vee lehninu pils nemaš wehl nepašina grībdas detu, bet to weetā lehnina guļamā iškaba tīla ar sačām angu lapahm išķāista, un brižīcēem ied winu truhla, ari ar tihrahm sahgu-slaibahni. Wolters teiz, ka karalim Indrikam IV. brokaids bijis wegs wihs, jo to laiku wehl nepašina, ne tehju, ne kāfiju, ne schololoču, un zulkurs til meesdu graudu leelumā apteikds tīla pahrdots. —r.—

darbeem pawedinata, ne kā pilnigās semneeku mahjās, kur fainmeeks ar faini kopā dīshwo, jo tur nereti bīhāschānahs, ka weens otru ne-nodod, daschu no tam attura. Ka schahda sīna nāiv glūschī tūfscha, to peerahda schahs wasaras atgadijēns, ko awīsēs sīnoja, kur laupitajs W. tahdā mahjīnā bija patwehrumū un līhdī sīnataju atrādis, kas mahjās, kur wairak familijs dīshwo, ne kad tik weegli newaretu notift.

Wairukt fa tas, ko schē teizis, drūzīn aīt skan, bet peedīshwo-jumōs eeslātotees to kātrs apleezinahs par pateesibū. Tadeht wehl reis: Neustizates tīkdauds meerprahibai un satizibai, weenalga waj wezakū un behrnu, waj brahlu starpā, bet ustizatese wairak spalwai un pāpihīm, tad laba dala prozešku buhs māsač, ihpāchi to starpā, kas zaur familijs sātēhīm weens otram tuwu stāhw. Otrfahrt: Gruntneki lai dīsenahs sāwas gruntes tahdas pat weselas, kā paschi pīkūschī, sāweem mantineeleem atstaht. Wehl labak, kad pīmais gruntnieks zaur māntoschānas testamenti nosaka sāwu grunti us wīseem laikem un dīsimūmeem par nedalamu. Grunti lai mānto wezakais dehls un lai zīteem mantineeleem išmāssā sīnamu, no tehwa eepreessch nospreestu noudas sumu, bet alasch tāhdu, fa tas to spēhī išmāskat, kad ari ta suma, grunts-gabalu naudas wehrtibā rehkinot, zīteem mantineeleem drūzīn māsala išnākstu. Bet ja paschi gruntneki grunts-gabalu sādalishānu māsakās dalās par sāhrtigu un rīstigu māntas-dālischānu eeskatīhs, ja wāldiba tos pee tam nēlawehs, tad muhsu gruntnieebai draud pōsts. Ar grunts sādalishānu māsakās dalās gruntnieku turiba ees māsumā, tee taps nabagāli. Un nabādība spēesch zīlweku, eenemt sāhwołki, kur tas nestāhw us sāwāhīm sāhjām, bet atkarahs no zīta. Tam jāpalaujahs us otra pālihōsibū, us otra schehlastibū, warbuht us sāhda bessīrdīga wuchera jeb naudas leenetaja, jeb us sāhda zīta, kas par sāwu pālihōsibū grib, lai pālihīga mēlētajīs kālpo sāvescheem mehrkeem. Un tad Lātweets top atlāl sāwātēchī-neeks sāwātēchī-neeks sāwātēchī-neeks.

Negrību teikt, fa grunts-gabalu sādalishāna jau pee māms buhtu sāleiski eewēsuehs. Tad ari buhtu par wehlu par to wehl runat un rakstīt. Bet tahdas sādalishānas eesahkums jau ir manams un līhdī ar to dālischānas sīltīce augli. Wehl daschī ir tīk ne-apdomīgt, daschī-reis pat sāveschi, māsu grunts-gabalu kopā pīkt, ne-apdomādamī, kas no tahdas kāposchānahs war išzelēs. — Schō lai eewēhro kam der, kāmehr nāw par wehlu. Un ja man zaur schō rāfsteenu tīk weenu weenīgu gruntnieku buhtu išdeweēs pāhrležīnat un no grunts-dālischānas noturet, tad par sāweem māseem pūhslineem justos pilnīgi atlādīsinats.

Rūdīschī Peteris.

Vispāhrīga dāfa.

Prahīts un sārds.

(Sāruna garā seemas wākārā pēhž vērderā no Pāhrīgalīja.)

Tehwīs sehdeja widū starp sāweem behrīneem, kas spēhledāmā, jokobāmēes un sārunādāmēes garo seemas wākāru sēw pāhīsnāja. Schoreis winu sārunai bija wīsai filosofīks weids, wīni sārhdejāhs par garu un sārds eespāidus kātrs usnemot. Nēdāmās, tee bija loti metafīsīki (= pāhrīdagī, garīgī) behrī. Sehni, sīnāmā, wīni gāhja pa prahīta pūsi, jo wīni gribēja buht prahīti sehni, meitenes atkal wīsas pīkīta sārds partījai un eerāhīja wīsstīprākam dīnēllim zīlwekā sāwu weetu jo sēmāku. Sehni sāhmeja wāgūs us pāpihīra, kārds lai buhta wīni gāra-eespāidi redīsāmī; meitenes išgreesā leesmainas un spārnāinas sīrīnānas, pastāhwēdāmas us tam, fa tāhs loti ahtri sākījot, wīsur leesmās iškurot un muhīchīgi degot. Kad nu behrī, fa lehti protāmā, ilgi sārhdejāmēes to mēhr newareja mēndās prahīts sānahkt, tad gāhja pee tehwa, kas zēpurīti sīmā galwā, sāwu pīhī sāmēhleja un no zīta fa domāja. Winsch usmodāhs fa no sāpna, kad sehni un meitenes wīna jātājumu pīkītā sīka: „waj prahīta jeb waj sārds eespāidi un sājuhtas ir pateesīgāki un pastāhwīgāki?”

„Eespāidi un sājuhtas?” Winsch sāhīma zēpurīti no abām pūsehm. „Pateesīgāki un pastāhwīgāki?” Winsch wehl reis sāhīma zēpurīti us pīkītā un atpākāt. „Prahīta waj sārds?” Winsch nonehma zēpurīti, nolika us galdu, iškratīja pīhī un sāzīja: „Behrī, tas ir grūhts jātājums. Labprahīt sānātu, fa juhs us tam nahkūschī?”

Wīni sāuza weenā balšī, fa jātājums ari esot loti sārīgs, jo pēhž ta iščīkiotees wīsa winu išglīhtība un iſtūrēchānahs dīshwē. Wineem jāsinot sākīdri, fa prahīts un sārds weens pret otru iſtūrotees, kur kātrs mahjōjot, ko kātrs warot pīnenīt (usnēmīt) un zīk sāba un pastāhwīga esot mahjās weeta, ko pee prahīta un ko sārds atrod zīc.

„Kad wairak nē,” wezits sāzīja un uslīkāhs atkal zēpurīti, „tad jau weegli atbīdams. Walkajeet abus pareīsi, mani behrī, fa un pīkītā kam Deews winus dewīs. Leezeet prahītā pīkītā, kas wīna pīkītā pīderahs, un dareet tāpat ar sāwu sārds! Bihtātēes ar prahītā pareīsi domāt, ar sārds sākīdri un ustīzīgi sājust, tad abu eespāidi un sājuhtas buhs pateesīgi un muhīchīgi. Pēhīgi mehīneet abus, zīk jums eespehījās, sābeedrot; jo Deews winus jums dēwa weenā zīlwekā, prahītā galwā, sārds kruhtīs. Tadeht juhsu sāweze augschā lai sāpīdā sāuhtā pīkītā un juhsu ugūntīsch lai deg tīhrs pāfītā dīshīwības wīdūzī! Sārds lai ne-auleko bes galwās un juhsu galwā lai nāw aukīta akīnīa pīga bes sārds, tad abi ar laiku sānahks kopā un sābeedrojēs un juhs buhītēt zaur abēm lāmīgi; ja tā nēnotek, tad juhs alāsch palīkēt radījumi, kas nāw išdēwūshēs. — Ko juhs tē esat tāsījūschī? Galwā? — Kāpēhž galwā? Waj tad juhs esat redējūschī galwā bes rūmpīja sātāgājām? — Un juhs, kas jums tē ir? Spānotās sīrīnānas? Kas juhs par behrīneem eesēt! Waj juhs jēle kad esat redējūschīs leesmainas sārds sākījām un fa wīnahīm sākījām mēsāhīm buhtu par labu išdēwūshēs? Gēsīhījeet sārds māsakās jēl aži, tad man juhsu apsīhīmējumām nebūhs ne kas pretī.”

„Teht,” meitenes sāuza, „to jau leesmās un spāhrīni nosīhīmē; kas deg un sākīn, tam ažs newājāga, ažs tur sākīdētū.”

„Netīzeet to, māsakās mālkītēs! Sākījām sārds bes ažs wīsur pīsītāhs, wīsur sādurahs un eewānojāhs. Beenumēhr degdāma sārds išdegāhs.”

„Bet, teht, sārds ar gāsīchū aži, tas ari ne-zēet, tāhda sārds ne kur meera ne-atrās; kur ta nonahī, tur wīna wīsu pāfītā, pā tuwu aplūhīko un grib tad ar weenu projām tīkt.”

Tehwīs. „Es tāsīchū jums nēsāku, lai juhsu sīrīnāhīm buhtu gāsīchā ažs, tilai ažs lai wīnahīm ir, fa wīnas sīn, kur wīnas war meerū atrāst un kur war droschī apmēstēs. — Bet deesāgan par nosīhīmējumā! Es aīskurīnāchū few pīhī un tad juhs drūzīkī išjautāchū par prahītā un sārds. Waj jums patīks atbīdēt? Tad išrahīdīsēs, us kāra pūsi palek wīrsroka?” Wīsi bija ar meerū un tehws eesahīka:

„Nu, meitenes, juhs sīneet no sāwas wezākās māhīs, zīk wīna sāwā laulībā zeetuze un wehl zīesch, un jums tāsīchū ari ir sīnāmā, fa wīna tīkai is mīhleibās pīzējuze. Prezēchānahs pee wīnas sāhweja sārds sīnā un wīna ilgi fewi pāhrīaudīja, bet nēlahīwa few to išrunat, jo es un wīst, kas mēhs wīsu mīhlejāhī, dēwāhīm wīnai padomūs pret sāhādu prezēchānos. Ko juhs domājeet, kāhdu wāinu wīna gan padarijūse, few wīhīru išwehledāma?”

„Wīnai trūhīka prahīta,” sehni sāuza, „tam wīna neprāfīja pādomā, wīna išwehleja tīkai ar sāwu sārds un deemschēhī! tagad wīna to daudīfahrt ir nosīhēlojuze.”

„Tā tad juhs domājeet, fa wīnas sārds eespāidi nebīja rīstīgi. Bet redītēt! Dēdīgi un tamīhīdī ari pateesīgi wīni tāsīchū bija weenumēhr, ja, pastāhwīgi wīni ari ir, jo wīna mīhīlē sāwu ne-ustīzīgi-ne-ustīzāmo un pālaīdīgo wīhīru wehl tagad tāpat, fa wīna to mīhlejā pīzībū deēnā. Un fa wīnai prahīta nebūhtu bijīs, to juhs ari newārat teikt, jo wīna bija alāsch gūdra meitene un, fa jau sāzīja, wīna sāwu wehlechānu ilgi pāhrīaudīja. Wīnas bruhtgāns kāuva no māms deesāgan sījāts un wīna wīnas wīnai deesāgan gāsīchī usrahīdītās, kur nu ir ta iħtā wīna?”

Sehni. „Wīna now pareīsi pāhrīaudījūse; wīnas labais prahīts bija apmūlīnātās no wīnas sārds, ta fa wīna pee sāwa bruhtgāns ne fa wāirs ne-eeraudījūs rīstīgā gāsīmā. Wīna sāwu bruhtgāns pāhrīkī mīhlejā un tamīhīt nēpēhīja sāwu prahītā rīstīgi leetot un wīna launās māhībās eeraudītā. Sārds eespāidi bes prahīta pālihīga ir ik reisās kāhīpīgi, kad tee ari zīk pastāhwīgi buhtu.”

Tehwīs. „Kāhīpīgi un to mēhr pastāhwīgi? Fa tas war notift?”

Sehni. „Ne kas newār deemschēhī labāki notift, teht. Kāhīpīgūs wīnus atrod, fa wīnus zaur prahīta pāhrīaudī; to peerahīda

Tanzeta laßthana. (St. ip. 2.)

peedſihwojums. Mahſa ſapnoja, fa atradihs miheſtiibu un laimibu | pee ſawa wihra un atrod ruhtas behdas. Bet paſtahwig i ir eefpaidi ſirdi paſchā, iamdehl fa mahſa ir tik laba, fa winas wihrs nam ne winas maſa pirkſta zeenigs."

Tehw s. „Tä tad juhs domajeet, fa ſirds eespehj bes prahta wiſai paſtahwigus eefpaidus uſnemt, pat tad, kad prahts ari ik deenias wiſai rahda un ſala, fa wina alojahs un fa ſlikti buhs. Bet faſ tad eefpaidus padara paſtahwigus?“

Sehneem peetriuhka fo atbildet, un meitenes nehmahſ ſamu mahſu

aiftahwet. „Naw eespehjams, teht, fa winas eefpaidi waretu buht tik paſtahwig, ja tee nebuhtu pa ſewi un ari prahta preekſchā vijuſchi pateefiba. Mahſas wihram, bruhtganam eſot, bija pateefi wiſas tahn labas ihpaſchibas, fo mahſa pee wina redſeja, un ir winam wehl togad; bet juhs redſeet,zik ſtipra ir winas ſajuhtu un ſirds eefpaidu pateefiba, fa mahſa winam ari wainas peedod un pahrſkatahs. Kad juhju prahts to dara? Tas tikai welti nophlejahs, peerahdus par un pret noswehrdams un wina eefpaidi naw ne kad pateefigi.“

Tehw s. „Ne kab pateefigi, fa tä, meitenes?“

Meitenes. „Kā wini buhtu ta wahrda „eespайди“ зеенигі — нे, төт, төт таиниғи сірді атранамі. Прахтам ір тілай идея (— домас) ун сіхіс мұхс памет аулстүс, сіаубигус ун меңс не неека недарам. Важ таң ір патеесіба? Важ тө war runat no са-
фулахам важ no eespaideem? Апшуккојет јел тос wisleelakos прахта
варонус; кади нөсчехлојами printschи tee ir! Вини вісу сін ун не-
сајуфт не неека, сін вісу, бет не-eespehj ун недара не кад, сіходеен
віни no кадас леетас ір пашлеезинати ун тіктә аткал wairs не, ja
кадас жаңы putellitis us winu та faultu скайдру peerahdijumu „swaru“
usfriht. Меңс славежам сірді; та ушнем us ween'reis патеесігу,
дедсігу, daudspusigу, pastahwigu eespaidu. Зілвек, кас жаңа сірді
пашлеезинат, runa ари сірнігі un if fatrs winam tiz. Зілвек, кас сірді
пашлеезинат, ари туралс пе та, pat kад winam ари тамдехт
бухту нахвә ja-eet, камеңе прахтас аласч walstahs, ne kад ненак
скайдрибә un runat gribedams swahrsta нөжалыс fawus peerahdijumus
un nepashleezina ne pehrtika.“

Те h w s. „Патеесі, meitenes, Juhs runajeet kад spahrnotas first-
ninas leejmас degdamas. Juhs fauzahat sіros eespaidus pateesigus;
tө jums ne weens nebuhs preti, ja Juhs tos usluhkojat par to, кас віни
ir, proti dedsіgi sajuhtumi. Juhs fauzahat winus daudspusigus;
ari tө es jums peekrіhu, jo sіrds apker dauds puses us ween'reis,
зитади вінас sajuhtas nebuhtu til dedsіgas, til dіshwas. Juhs fauzahat
sіrds eespaidus pastahwigu; кас war buht, bet ari newar buht, til
lihds preefschmete no zitas puses parahdahs un schini pašchä sіrds zitas,
daudsreis pa wіsam otrabas sajuhtas fаzел. Beidsot now pareisi, ka
juhs eespaidus, ko sіrds waloda pеe ziteem paspehj, few par labu pеe-
wedat; jo daudskaht tаhdu eespatdu panahl tihri zaur apstulboschanu,
zaur apreibinashanu, un tas atkaл til pat ahtri pашwehrschahs kад
pate leeta. Тадеҳт wehl nerumajeet no panahkumeem, bet no tam, кас
panahkumus rada, ne wіs no sіrds sajuhtahm, bet no ta, кас sіrdei
leek sajust, важ eeksh ta ir pateesiba un pastahwiba. Ja та ir,
тад ари sіrds sajuhtas buhs pehz ta.“

(Us preefschu wehl.)

Daschadas sinas.

No eekshsemes.

Peterburga. „Russ. Pr.“ fino, ka isdoschanas Kreewu-Turku
тара istaisot pa wіsam divi milardus, jeb divi tuhktoshchi miljoni rubli.

— Keifara Augstiba, Leelfirsts Konstantinsch Konstantinowitsch
pilnus gadus fасneegdams, dahwinajis preefsch Peterburgas nabageem
6000 rubli.

— Lenta museumā Peterburgā atrodotees kадs is maiseis taisits
kuruvis, кас no apmelletajeem teekot deesgan apbrihnots, bet jo leelaku
apbrihnoschanu pelnot kадs is maiseis taisits pulkstens. Schis pulkstens
kluvis no kадда pulkstenu-taisitaja us „Parishes pasaules isstahdi“ at-
wejts un ejot til pat no ahrpujies kад ари wіsi daiki eekshpusé, is maiseis
garosahm taisits. Pulkstenu taisitajs Indianeets is Peru pilsehtas
(Amerika.) Pee pulkstena fагatawoschanas ir trihs gadi bijuschi
waijabsgigi. Pulkstens ejot weenumehr pilniги ristigi.

— Weenigi us Preobrazhenki kapeem Peterburgā ir no 1. janwara
lihds 1. dezembri 1878. g. pa wіsam 5939 zilweki paglabati. Scho
starpa atrodahs ари 108 nedishwi dіsimuschi behrni.

P. g. 16. dezembri kluva Peterburgā no 7. aprinta meera
teesnecha ismelleshana notikuse par Igaunijas fehkschu Kunzeni bree-
smigas eewainoschanas deht. Suhdsetajs ir kадs amatneeks ar fасеetu
galwu. Tas juhds ka breesmiga kluvas waldneeze winam uslejhuse
kahrstu uhdeni us galwu. Suhdsetajam no tam ne ween wіsi matti no
galwas nogahjuschi, bet ari zitur kluvis breesmigi nopluzinats, zaur
kam meistars to no darba atlaidis. Apsuhdseta kluvas walditaja meh-
ginaja pehz sawas seeweeshu wihes ismelotees, bet sіhoreis winai tas
ne-isdewahs un meera teesnecha spreedums kluveja, ka Kunzeenei ja-
makkа 10 rubl. strahpes naudas, jeb janosehd 3 deenas zeetumā.

Riga. Tifus slimiba pehdejā laikā sіhе ar weenu jo leelaku
mehra tаsahkuse plositees; tamdehл nodomats dibinat ihpachu slimnizu,
fur tos ar sіho slimibu fasirguschos warehs dseedet.

* **Зеен. Ultana fungam.** Juhsu паіshstamа rafsta 4. peesih-
mejums skan muhсу walodа та: „Weens wehl jaunals tаhs grahmatas
pahrspreeduins, kuru es nupat lastju, eet wehl tahlaқ un nosauz winas
walodu par: bauru-walodu, t. i. wіsu-nizinadamakа fina: Bauernsprache!“
Schis Juhsu peesihmejums sіhmejahs us manu pahrspreedumu: „Par
wehl kahdu jaunu wehstures-mahzibas grahmatu“ „Balt. Semk.“ 35.
num. Bik Jums, зеен. mahzitajs, dalibas pеe ta no manis tur pah-
runat, no зеен. G. H. Schewch funga Latweeshu walodа tulkotа W.
Stahlberga „Historijas mahzijschanahs wadona“ — to es nesinu. Jums
jau ne weens naw leedjis, manu pahrspreedumu atsphkot, un Juhs
to laikam ari buhtut darijuschi, ja es, kад rahdahs, Jums par laimi,
winu nebuhtu ar N. N. paіshmejis. Now wіs, зеен. mahzitajs, us to
faraugahs, kас rafstijis, bet weenigi us to, kас rafstits. Ko es par
W. Stahlberga „wadoni“ esmu rafstijis, to es esmu weenigi rafstijis,
faweenodams muhсу waijadisbu ar to sinibу stahwolli, kuru es augst-
skolu jeb uniwersiteti zauri eedams, fur mana фakultete wezð wehsture
par galwas-preefschmetu bija, ar Deewa palihgu esmu eeguwis. Ap-
rahdijs, kад sin. wadona waloda „deesgan sіipri pehz pelejuma ojch“,
es esmu fаzijis: „Ari to зеен. tulkotajs leelahs nessius, ka Latw.
waloda naw wairs „bauru-waloda“ ween, bet re. Tаhs usrahdischanas-
fіhmites („—“) jau it скайдри peerahda — Juhsu draugi to laikam
naw fіnajuschi —, ka tas nosaukums „bauru-waloda“ naw mans ihp-
schums, bet stuhrgalwigo „koka-sіrdsian“ jahjeju, kuri wehl zеeschaki ne
ka fіlihzejs pеe salma, pеe tahni eedontahm turahs, ka Latweeshu tauta
lihds ar fawu walodu us muhschigeem laikeem noteesata par tahdu
pašchu buht un palikt, kahda wіna bijusi fawos wehrgu laikds, proti
— ka Juhsu pašch зеен. mahzitajs nupat wehl жаңа rafstā fаzijuschi —
„bauru- un strahneeku-tauta“ eo ipso „bauru un strahneeku waloda.“

N. N.

No G — draudses. 1. now. isg. g. eeswehtija muhсу jaunus-
buhweto draudses skolu un skolotajam kluva ihpachs palihgs preefsch
Kreewu walodas peenemts. Zapreezajahs ka jaunais skolas nams tаhdu
labumu atnesa; bet tas atneja ari daschas nepatifschanas. Konwentе
preefschneeki wehlejabs, lai draudses skola kopehshamu cewedot, bet
semneeku konwentes lozekli to nepeenehmuschi, norahdidami us senakeem
gadeemi, fur ari kopehshana bijusi, bet bes leelakam isdoschanahm ne-
lahda zita labuma naw atnesu, jo skoleneem turpat biju, wehl bes
tam fеwischka pahrtika lihds janem. Bet par to nu tika skoleneem aiss-
leegts, skola jeb fo zept, sіldit, pat tehju wahrit; lihds fіhim tas netika
leegts. Kад dіsrdams tab nahloschä gada ar wіsu nepeenemfchanu to-
mehr tіfschot kopehshana eewesta. Skolas, gaismas re. nauba nu
ir dauds leelaka, pahraf par 20 rbf. gada; bes tam ari wehl daschas
zitas aprobeschoschanas notikuschi. Ja turpmak nebuhs labakas fаtiz-
bas un weenoschanahs, tab, kад paredsams, tagadejo gandrijs 50 skolenu
weeta paliks atkaл senajee 15. Ari tagad no sіhіs draudses wіsulee-
laika pagasta neweens jeb tika kahdi skoleni draudses skolu apmellе.

—

* **No Wez-Peebalgas** mums rafsta: Pee tаhs preela-wehsts, ka
schogad 12. dezembri, kura Tehrpatas uniwersitetе if gadus sawas dіsim-
fchanas fеwichtu-deenu fіwin un kura zіltigeem studenteem par fеwischki
apstrahdateem, no uniwersiteta pagahjuscha gada 12. dez. usdoteem teh-
mateem, pehz apstrahdatā tehmata wehrtibas felta waj fudraba medalus
іfdala, no 5 laimigeem 2 if ta маса pulzina bijuschi, kursch no nel.
Kronvalda Tehrpatas laikeem wehl fеwichtu pastahw, no kureem weens
filol. stud. Kahrlis Mühlenbachs if Talfu apgabala Kursemē — felta
medali un otris Arturs Dihrikis if Riga fudraba medalis dabuju, —
pee sіhіs preela-sinas es peeleeku wehl to, ka Kahrlis Mühlenbachs
jau 1875. gada no Zelgawas gimnasijas, wіnas fіmіts gadu-gawilu-
fеwichts, no wіseem toreisejeem abiturienteem (kas tanі deenā, kuru
beigu, us augstskolu tika atlaidi) tas weenigais felta medalis da-
buja par darbu, kursch zil atzeros 230 rafstitas l. p. garsch bija, Latinu
walodа. Je gan sawadi laiki tee tagadejee jeb jaunajee: камеңе kahds
10 un wehl turflaht gadus atpalak daschis labs Latweeshu mahmulinas
lolojums, sawu laiku pa Tehrpatas eelahm un kneipehm pawadijis, atkal
aisgahja, kahds nahzis, tamehri if ta маса pulzina, kursch par Latweeshem
turahs, wіsi neweens sawu mehrki fасneeds, bet ziti turflaht wehl felta
waj fudraba medalus lihds aissnes, та 1873. Breedis, 1874. g. R.
Kundsinch u. z. Tu tautibas-gars, zik fеwichtu nesofschs

tu parahdees pee muhsu mihsleem jauneldeem! Kruhstdehli, sai Deewa
Jums palihds jo deenas wairak fchint garā aupt, plaukt un feedet —
to luhdsam mehs!

Par pagasta- jeb walſis wežalo ir atkal uſ jaunu eewehelets. J. Korneta tehws — uſ 5. lahgū. Tapat ari tee zili walſis amata wihi ir atkal uſ jaunu eeweheleti. Godkahribai u. t. pr. ſchē naw bijis druwas. Sneega tik daudſ ſajnidžis, fa reti lahdu gadu, bet ſeme ſemi ſneequ-deka palika nefsajalufe.

Už preezigu ūfāredſē ūchauš jaunā!

n. n.

Jelgawa. Scheijenes gimnasijsā bija p. g. pušgadā pa visam 532 stoleni un proti: 263 Wahzeeschi, 6 Kreevi, 93 Poli, 66 Latweeschi, 69 Schihdi un 35 Leischi.

— Pehz eesuhtitahm finahm Kursemē ir 1878. gadā issehti: 128,192 tſchew. ruđsu, 27,302 tſchew. kweeschu, 110,532 tſchew. meeſchu un 92,507 tſchew. ausu. Pa-auguschi: 956,352 tſchew. ruđsu, 191,604 tſchew. kweeschu, 777,378 tſchew. meeſchu un 737,656 tſchew. ausu. Sehlu nowelskot, paleek preeksj ustura, bruhscheen un zitahm waija-dſibahm: 275,440 tſchew. ruđsu, 113,960 tſchew. kweeschu, 277,252 tſchew. meeſchu un 283,986 tſchew. ausu. Kartupeli pagahjučħā 1878. gadā majač pa-auguschi, ne fà 1877. g. Stahditi 1877. g. bijuschi 140,976 tſchew. un nonemti 872,656 tſchew., 1878. g. bijuschi ifstahditi 141,928 tſchew. un pa-auguschi tikai 698,241 tſchew. Tà tad pa wiſam iſnahf: 1877. g. $6\frac{1}{2}$ un 1878. g. $4\frac{1}{2}$ graudu bet 1877. g. kartupeli ir daidž wairak puwuschi ne fà 1878. g.

Gezawas mahzitais Krishchahnis Alberti ir p. g. 13. dezembrī
fawu qaitu nobeidsis un uj labaku dīshvi wīna vāsaulē pahraqhījs.

Politikas valsts

G. M. Zelg. 2. janw. Laba data lašitaju no jauna pēnah-
kužchi, tadehē mehs ūawu ūchihs nodalas programu ihseem wahrdeem
iſſkaidrofum.

Kā visās zītās rakstneezības nodalās, tā ari ščinī waijaga buht sistemam, laikrakstu redakcijas spalwai nebuhs lihdsinatees duhnahm un puhkahn, ko webjīch gainā. Ihpaschi tas sīhmejahs uš Latweeschū laikraksteem. Ne wis tadehk, ka Latweeschēem buhtu pa māf laikrakstu, bet akurat tadehk ka wineem to tik dauds, stingri ja-eewehro sistems. Ne weens laikam neschaubisees, ka daschi starp teem ir bes tg, ka winu starpā truhfī fahrtigas sistemātiskas darba-dališchanas, bes kuras teem ne uš kahdu wiħiñ newaijadsetu buht, ja tee eewehrotu, ka ar Latweeschū rakstneezību, ar Latweeschū literārisfahm waijadsibahm stahw glūšči zitadi, ne kā ar tāhm awišeħm un wina laſitaju literatūru, no kuru drupatahm un neweillijs lobitahm drumslahm muhsu masee laikrakstini sawu wahjo dsiħwibū wilzina. Turpretim pee fahrtigas dališchanas darbā ir ſhee mařinee waretu paſrahdat ſekmigu darbu un gr̥ laiku buhtu loti derigi un miħli strahdneeki tautas wiħna kāluā. Laſitajeem, kas Wahzu laikrakstus nelaža, tas tā nekriht ozis; zitada at-ſiħħanah rodahs, kad wiħas muhsu Latw. un Wahzu awisees laſa; tad aksjhst, ka muhsu mařinee sawu tarbinu pa leelakai datki ir pildijschi ar tulkojumeem no Wahzu awišeħm, un tadehk tad ari sawus laſitojus pameelo ar baribū, kas ihpašči preeħx Wahzu publikas fataifita jeb aƿreħlinata, luxprettim Latweeschū tautas waijadsibas tik pat māf eewehrotas kā tants originalobs, kuru freħslais un nepilnigais atspihdums ſhee mařinee ir. Kad laſitajam, kas tikai ar ſcho gara-baribū mitinats, jautatu: Ko dora ſirfs Bismarks? Kas aħremi ātkal jau prezjees? Kahda kleite bija bruhtei? Ko treeza Wahžijas parlamentā? Kahdi joki Berlinē dīsrēti ic., tad tās wiċċu to skaidri ūnħas. Bet kad wiñom jautahs: Kā stahw ar muhsu buhschanahm, kas eewehrojans notizis muhsu dīsimtenē un plafħalā tehwijsā, kā tas un tas jautajums ir iſſkaibrots un iſfarots ic., tad wiñċh laikam atbildehs: ja redsejt, ta awiże, ko es laſu, miħl meern, dod mums „skaidra Latweeschū walodā“ skaidru peeninn — wina ar „striħdineem“ nenobarbojahs, tadehk es no wiħahm tahdahm leetahm ne kā nesinu. Bet waj ta ir kreetnu tauteeschū un walsts pilsonu audsejħanah? „Ak nè, ak nè!“ Kafeja-ħażjas no iħtas audsejħanas ne kā laba nejehds un jebħiħu taħbi ari deefin zik „skaidra Latw. walodā“ ġawweem audsejħneem stahltitu par weżja Stendera „Iħses behrnu,“ par faimina Sapes peewahrizo patru ic.

Teem laſtajeem, kuri kopā iſtaifa Latv. tautas wairakumu, wiſpirms jamahzahs ſkaidri paſiht un atſiht muhſu paſchu politiſkas buhſchanas — eelſchigā jeb eelſcheneſ politiſka, ja winus grib padarit par kreetneem, patriotiſkeem un garigi paſtahwigeem valſis pilſoneem, tautas un pagastu lozekleem; wineem wiſpirms jamahzahs preefſch paſchu durwiſhm, ja-iſwell paſchu balfis — ahrjemju dehl wineem pilnigi peeteek ar ſinahm, las ſihmejahs uſ teiſcham eewehrojameem notiſumeem un ſtahw ſakarā waj ar muhſu Waldibas mums paſtahſamo politiku waj ar wiſpahrigas attihiſtibaſ wehſturi. Pee kaſejas-kanas fehdet un par kaimian ſihfeem notiſumeem tehrſet un plahpat — preefſch tam Latweeſchu tautai naam walas.

Tahdā sīnā un garā mehs ari schini gabā rafstīum fawu polisiko pahrsfatu.

Kreewija. Astrachanas gubernâ, Jenotojewskas aprinkis zheblees tâ ūauktais „melnais“ mehris. Rahds jauns Kasaks, no Asijas kara-sauka pahrnahzis, jawai bruhtei dahwinajis Turku ūchalli, kuru ta aplikuši un jau fahdâs 20 minutâs nomiruši. Sehrga peelipuši wispirms winas ihstenekeem, kas tapat ahtri nobeiguschees, wehlak ziteem, lihds mehris tad wîsa aprinkis iplatijees un jau ūimteem ūlweku no-nahwejis. Waldiba, no tam ūiu dabujus, tuhdal gahdajuši, ka ūchi aprinkla eedſhwotaji stingri teef atschkirti no ūaimineem un ka tur ne-truhktu dakteru, ūopeju tc. It ihpaschi eelschleetu Ministerg f. peenahkabs pateiziba, ka tas til asħas un derigas pawehles laidis, ka breejmigais weejis nu pat jau là apspeejis uſluhkojams. Tikai refam wehl fahds ūlweks ar mehri mirstot. Uli wîsu wiħsi naw jaibħstahs, ka tas taħlači iplatis. — Pebz jaunafahm ūnahm zerams, la wiśgaligais meers ar Turku walstii driħsumâ buhs noslehgħi. — Domenu Ministeris Walijewsfashlimis ar karjona-drudi. — Afganistanas emirs Schir Ali, ka „Waldibas Weħstnejis“ finn, ir-pahrgahjiis Kreewijas robesħħas, gribot dotees us Peterburgu un muħsu Keijsaru un zitū walstju walidibas luħgt, lai naħk starpā un winu ġalihdsina ar Angleem. Muħsu Wal-dibai tahds weejis ūchin briħdi nam wiħi miħlki; ta grib meeru uſ-turet un Angli taſiħu nekawsees ūħo neluħgo weejis ispaust par tahdu, kam ar Kreewiju fahds ūlepens libgums, jebschu no tahda, naw ne-jausmas. — Ka japrotamis Schir Aliju, ka jau waldneelu, uħnems ar peenahfamo godu un zeenijħanu, bet jaħchaubahs, ka wiñċi ūvu no-luħku panahxs. Aiseedams wiñċi walidibu par Afganistanu, no kuras pa tam ihpaschi eewehrojamas finas naw atmahfusħas, nodewis sawa deħla Zakuba-Lahna rofâs, kas winam if deenas laisħot finas par swarigafeem notikumeem; bet gruhti naħkotees Zakubam ko laba iſdarit, tadeħl ir wiñċi gribot heġġat us Kreewijas robesħħahs.

Wahzija. Firsts Bismarks eesneedsis habeedroto walstju padomei preefschlikumu par likumeem, kas lai aprobeishotu parlamenta lozeklu brihwibiu runas. Ir loti stingri schee likumi, ko Bismarks grib eewest, lai sozialistu balamuteschanai daritu galu. Tadehl ishis preefschlikums fazehlis tik pat leelu istruehfschanos pee brihwprahligajeem, fa walstjanzlera tulas-preefschlikums pee tureenes loymaneem.

Austrījas parlaments alašč wehl mātōs ar valdību Bosnijas deht un negrib tai dot maijsīgo naudu, ta šo jauno valsts gubernu weretu kopī un valdit. Bet beidsot šci lihvēchanahs tātāch noveigees ar to, ka valdība ūmu nodomu parādīs, kā tas Austrīja ūmu parādīs.

Franzija preeksj muhju jeemas-swehkeem bija trejhà dala no senata lożekleem no jauna jazel. Tee tam republikanejchi pilnigi uswarejujchi, ta fa republika Franzija nu uisluhlojama fà wisgaligi nodibinajusehs.

Turzija eet kā pa wezam — nemeers, naudas trūkums un posis ir wišās malās. Pašči Turki atsinušchi, ka winu ministeri, lai buhtu kahdi būhdanti, nejēbj grūstoscho walsti glābti un tadehk sultanaam fneeguschi luhgumu, lai tas no Eiropejsiehem (krīstīgieiem) eezel ministerus, Maķedonijā, kā jau ģenāl sinots, Bulgari sazehlahs pret Berlines luhguma nosazījumeeem, kā teem japaleek sem Turku wirowsaldibas, samehr winu brahli išcipus Balkaneemi dabo patwaldibu. Scho jaelschanos nu Turli apspeechot uš tādu pat breesmigu wihsi, kā zitreis Boņijs: tee kauj, dedsina un posia uš parasto wihsi. 1200 zeemu nodebsināti, 6000 Bulgari nokauti, woirak tuhstoschu familiju behg uš Bulgariju — wijsur nahve, posis un bads! Nelaimigee luhguschi īwescho walstu žuhtnus Konstantinopoli, lai winu waldbas jele apscehlojahs. Kā ūchihs breesmas beiqees!

Bulgarija fataifahs īchini mehneſi uſ firſta wehleſhamu.

Espanija. Rehnina ūlepka wa noteesjats uj nahwi un ari jau noſodits.

Visjauņākās finas un telegrammī

G. M. Riga, 3. janw. Pehz "W. W." sinahm mehris Astrachanas gubernā gandrihs jau nobeidses. Līdz 25. dez. pa wisam bija sašlinušchi 292 zilveki, no teem nomira 246. — Angli Jakub-lahnam jan esot darijušchi sinamus tōs nosaziju-
mus, sem kureem vini grīb meeru deret ar Afganistānu. — „Wadib. Wehsin.“ pa-
sludina, ka Augstais Rungs un Keijsars eezehlis angstu komiteju, kurai ja-isdibina,
lahda mihē Walsts isdoshanas buhtu masinamas. — Tehrpatas mahjibas-apgabala
furators, A. Šaburows, ir paziels par geheimrahtu, senaturs Giers par Finanz-
ministru valiskou senatoru Martinom & par geschlektu Ministru valiskou.

Kursemes gubernators, geheimrahts P. fon Lilienfeld, 1. janvarī sanēhma Ais-
putes aprīnka pagastu vezalo deputāciju (aprīnka teesas pēsebdētāju Jaageet k. un
Gramsdas pag. vezalo Inte k.), lura minam pašneidēja jautā samta wahlā tehptu
pateizibas- un padewibas-adresi nisu ūa aprīnka senneku wahrda. Gubernatora k.
par scho usmanibū ūsrīnigi pateizees un ūsaizinajis deputāciju, Aisputes apr. pag.
vezala ķeem ūnot, ūa winsch teem issala dīķi ūsustu pateizibu un preezajahs par ūhi
aprīnka kreetneem soleem ūawu lauk-pagastu eelsīgās attīstības ūno.

Alisputes aprinka pagasta wezakajeen

es ūrsnigi pateizos par to laipno atsibšchanu likumu krahjuma fastah-
dischanais un „Valt. Semkopja“ degt, ko minn ūhini I. janvarī s. g.
manim issazīja. G. Matherēs.

G. Mathews.

